

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția Strada Buzoști 42 Administrația Strada Regală, 6. BUCUREȘTI	Director: N. IORGA Redactori: { St. O. Iosif, M. Sadoveanu și I. Scurtu.	ABONAMENTUL ANUAL În țară . . . 10 lei În străinătate 12 »
--	---	--

Pentru Olimpicele românești.

— O PROPUNERE —

După serbările corale din Arenele Romane, după strălucita înfățișare a cîntăreților din Sibiiu, va mai veni poate, în această lună, corul, vestitul «cor al lui Dima» din Brașov. O bucată de vreme vor mai sosi în Bucureștii împodobiiți și bucuroși de oaspeți ai jubileului regal tîrgoveți și săteni din celelalte părți românești ca să se mai încălzească de țara unde limba românească — socot ei — stăpînește pretutindenă ca Doamnă înaintea căreia de la Curte, de la palat până la cea din urmă căsuță de om sărac, toată lumea se închină cu iubire. Vom mai ceti vre-o lună-două prin foile din Ardeal și Bucovina amintiri și descrieri din zilele cele mari și neuitate ale drumului spre Capitala neamului. Apoi, «dincolo» și «dinceace», va începe iarăși viața obișnuită, fiecare Ținut românesc gîndindu-se, ca și până acum, la nevoile și interesele lui. Zilele de prea-mărire a idealului celui mare se vor fi încheiat, și mulți se vor întreba, în cugetul lor liniștit și rece, cum de aș fost ele cu puțință, cită naiuitate a trebuit pentru ca ele să fie așa cum aș fost.

Și nu e bine ca lucrurile să se petreacă în acest chip, nu e bine ca simțul de conștiință unică a tuturor Romînilor să fie lăsat a slăbi, a pierde din lumina pe care a avut-o în această vară fără păreche. Trebuie să se găsească un mijloc pentru a-l păstra tot așa de puternic și de limpede, pentru a-l întări chiar, dacă se poate, prin nouă adunări la un loc a elementelor risipite ce alcătuiesc neamul, și aceasta supt același steag al culturii, al artei, al vieții sufletești, care nu chiamă la arme, nu înfruntă și nu amenință de-a dreptul pe nimeni.

Expoziții ca acea din anul curgător nu se pot face răpede: dacă vom mai avea una, ea trebuie să fie cu mult mai presus de ce s'a putut înjgheba acuma, mult mai deplină și mai orînduită. Să căutăm deci în altă parte prilejul, pretextul, *atracția* ce ni trebuie.

Dd. Edgar Aslan și C. Ioanin au format un plan pentru viitoarele serbări ale Romînimii și l-au împărțit prin ziare tuturor acelor cari au sentimentele lor, care sînt și ale noastre, și ale tuturor oamenilor înțelegători pentru cele mai înalte interese ale poporului nostru. E vorba de un fel de Panateneie, de Olimpice ale noastre, care să scoată la iveală, din cinci în cinci ani, sau la soroace mai scurte, toată isprava noastră în cultura sufletului și în dezvoltarea sănătoasă și voinică a trupului, tot triumful artei și toată izbînda creșterii naționale, de care nici nu se vorbea până în timpul din urmă. Se prevăd pentru aceste zile de nobilă întrecere și de curată mîndrie danțuri, gimnastică, în sensul armonios, *clasic*, concurs la sporturi, tragere la țintă, conferințe. S'ar da premii, destul de însemnate pentru a crește și ele o rivalitate binefăcătoare. Ca loc al serbărilor se propun: Arenele Romane, sala societății de dare la semn sau chiar un Stadiu ce ar fi să se clădească anume. O comisie permanentă, fără culoare politică și fără scopuri străine de frumosul scop al organizației, ș'ar îngriji de cele cuvenite.

Idea e foarte bună. Cu multe veacuri în urmă, era un popor ales, păstrător al celor mai mari comori ale gîndirii și artei, pe care soarta-l împărțise în cetăți, cu alți zei ocrotitori, cu alte legi și dădine, cetăți care nu se puteau înțelege între sine, care se dușmăniau adesea și trimeteau chiar oștile lor una împotriva celeilalte. La o singură Helladă nu se puteau gîndi Atenianul fin și elegant, asprul Spartan, insularul rămas în urmă, Beoțianul pe socoteala căruia rîdea «frații» din alte cetăți. Pentru a hrăni însă și a afirma necontenit sufletul grecesc, unul și același, de o potrivă de sfînt pentru cetățenii deosebitelor alcătuirii orășenești, pentru proclamarea unității eline, se ținea la Corint, la Delphi, la Nemea, la Olimpia, în locuri sfîntite prin tainele religiei sau potrivite prin așezarea lor, *jocuri*, care erau partea cea mai serioasă din întreaga mișcare de civilizație a poporului ce se strîngea la dinsele.

În vremuri mai nouă nu s'a urmat anticul exemplu. Dacă Grecii de astăzi au jocuri olimpice, acestea sînt făcute mai ales pentru a strînge cît mai mulți oaspeți străini în țara lor săracă, pentru a o îmbogăți și a-i crește renumele: caracterul lor e internațional. La alte popoare nu se află ceva asemenea: Universitățile, literatura, arta au format legătura neamului, în timpurile anterioare unității, la Germani, la Italiani.

Noi însă ne găsim în împrejurări cu totul deosebite. Nu putem să ni facem, în bună socoteală cuminte, cel puțin pentru multă vreme, altfel de nădejdi. Și, pe urmă, prea sîntem cufundați, mai ales aici

în România, în hizenia și mîrșăvia poftelor și intereselor materiale, prea mare ni este nevoia de ideal pentru a ne innălța și curăți. Nu e nici vis, nici glumă, ci o adevărată nevoie cea ce ni se propune prin proiectul de mai sus.

Asemenea serbări ar trebui să fie anuale. Nici-o zi n'ar fi mai potrivită pentru ele decît «zece Maiu», marea zi de mîndrie a Romînilor din Regat. Atunci, în razele soarelui vesel de primăvară, în strălucirea de poezie a naturii noastre, în amintirea ultimelor mari izbînde, în deșteptarea flămurilor biruitoare, Regele Romăniei lîngă statuia vechiului eroi, al cărui nume singur e un simbol, vede trecînd înaintea lui oștile romănești, apărătoare ale prezentului, făuritoare ale viitorului nostru. Care e Romînul ce nu dorește a vedea această priveliște mai presus de toate celelalte?

Adunarea oaspeților pe cari în tot felul i-am sprijini și ajuta în călătoria lor, s'ar face decî la 10 Maiu în București. La Arenele Romane, care pot cuprinde atîta lume, ar cînta iarăși corurile și s'ar premia acela ce ar fi dovedit în cursul anului mai multă muncă. Precum în fiecare an în Neapole, la Piedigrotta, înaintea miilor de oameni, se răsplătește cel mai frumos cîntec popular, care e apoi luni de zile pe toate buzele, astfel s'ar răsplăti la noi acel ce ar aduce cel mai frumos cîntec nou după datina veche. Poeților li s'ar cere ode, și un comitet de scriitori, de academicieni, ar alege pe cea desăvirșită, care s'ar spune înaintea tuturor, precum în vechea Caabă a Arabilor, și ei risipiți și răzleți, se scriau în slove de aur pe perdele scumpe ce se atirnau în temple, cele mai frumoase cîntări ale poeților din orice parte a țerii arabe. Teatrul Național ar da pentru întăia oară cea mai bună piesă scrisă în cursul anului. Conferințe s'ar ținea asupra vieții romănești întregi în acest răstimp. S'ar face marea expoziție de pictură și sculptură în Palatul Artelor. S'ar putea proclama și răsplăti cea mai curată faptă de iubire a aproapelui. S'ar încerca o nouă privire a danțurilor noastre. Și apoi ar începe întrecerile în toate sporturile. În fiecare dată s'ar face, în sfîrșit, o călătorie spre unul din orașele, spre una din bisericile, mănăstirile, ruinele noastre: la Iași, la Craiova, la Brașov, la Neamț, la Baia, la Cozia, la Argeș, la Bistrița lui Alexandru-cel-Bun.

Cei ce sînt de această părere să se organizeze din vreme. Un comitet care ar cuprinde pe Vlahuță, pe Coșbuc, pe Slavici, pe Delavrancea, pe d. Haret, pe d. Poni, pe Kiriac, pe d. Horia Rosetti, pe vre-un om de știință, — acela, răzimat pe sprijinul oricărui Guvern, ar putea să ni deie chiar și în 1907 începutul acestei opere minunate.

N. IORGA.

FETI-FRUMOȘI

— de Carmen Sylva —

Apune soarele-aprinzînd
Fereastra la castel,
Unde regina stă visînd
Cu ochii duși la el.

«Străin și mort castelul ce-îl
N'am parte de copii!
Dus la război e soțul meu —
Și-î trist stingher să fii!»

Dar parc'aude-un glas ceresc
Și ca un freamăt viu —
Trepdat se umple de văpăi
Jatacul ei, pustiū.

Apollo însuși, mindrul zeū,
Din raze crește 'n prag.
«De ce, crăiasă, plîngi, mereu?»,
Grăiește el cu drag.

«Nu plîng, ci tremur doar de-atît
Noroc, și mă 'nfior.»
— «Un dor adînc m'a întrupat
La tine să cobor.»

Ea-î cade în genunchi, dar el
O 'nnalță iar în sus —
Și-o clip'a stat pămîntu 'n loc
Înspăimîntat nespus.

Crăiasa 'n zori era acum
Frumoasă de nescriș.
Luceferi, ochii ei luciau:
Plutia ca într'un vis.

Al harfei sale cînt zbură
Spre bolțile cerești,
Trezind din vremuri mari, străvechi,
Cîntatele povești.

Veniaū poveștile 'n castel
Și îl umpleaū acum
Cu triluri de privighetori
Și raze și parfum.

Ea le chema, șoptind ușor,
În mîndre dimineți:
Din zare oamenii priviaū
La idolul măreț.

Să calce 'n preajmă-î nu 'ndrăzniaū, —
Dar ochiul ei senin
Cetia în inimi până 'n fund
Și pătrundea deplin.

Smeriți în față-î stînd, păreaū
A ști în gîndul lor
C'acest chip sfințit l-a sărutat
Un zeu nemuritor.

Și razele o urmăriaū
Chiar și 'n iatacul ei,
Și-o sărutaū și-o 'nvăluiaū
În straie de schinteî.

Jar, dacă tot n'a strînge 'n veci
Crăiasa fiū la siŃ —
Ea poartă 'n suflet foc ceresc
Pe buze, — viers divin.

Trad. de St. O. IOSIF.

SIMINOC STINGHER ÎN DRUM...

Siminoc stingher în drum,
Siminoc străine,
Ți-a fost dat să înflorești
Lâng'un mărăcine. —

Floare galbenă de pai,
Alte vine bruma,
Și ți-o fi încă mai greu
Decît pân' acuma, —

Ci te pleacă să te rup,
Să te ieaă cu mine,
Că eu știu ce te-a durut,
Siminoc străine, —

Și, de te-oi lăsa aici,
Creștii la vară iarăși,
Tot la margine de drum,
Spinilor tovarăș, —

Jar să-l vezi crescînd trufaș
Scaiu ce te-ascunde,
Jar în van să te visezi
Înflorînd alt-unde....

ELENA FARAGO.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CERȘITOR ȘI REGE

Ce mîndru ești și ce bogat!
Ducî viața unui Împărat,
În aur și palate stai
Și sute de iubite ai,
Și nu e chip să se măsoare
Cu tine nici chiar mîndrul soare!

Sărac și fără casă sînt
Și nu am loc nici de mormînt,
Mă bat nevoile mereu
Și lupt cu viața tot mai greu, —
Și, totuși, nici nu știu cum vine:
Mi-e milă cînd mă uit la tine!

Cu toată viața de'mpărat
Ca tine sînt mult mai bogat:
În aur și 'n palate stai,
Dar nici un pic de suflet n'ai,
Și 'n fața mea ești, — înțelege, —
Un cerșitor pe lîng'un rege!

LUDOVIC DAȘ.

L A H R A M

— SCHIȚĂ DIN VIAȚA BUCOVINEANĂ —

E Sintă-Măria mică. Razele soarelui se luptă cu ceața de peste sat și luncă. Frunzele palide de pe răchiți, înfiorate de predominarea aspră a toamnei, cad legănându-se prin văzduh spre pământul acoperit cu brumă. Din luncă ies rotocoale de fum, ce se pierd prin ceața sură. Sint focuri, pe lângă care șed zgriburiți copii ce au venit cu vitele la pășune. Ei șed nepăsători lângă foc, pe când vitele flămînde se prăpădesc prin lunca deasă, căutîndu-și hrană.

Dangătul armonios al clopotului de la biserica din sat plutește lin prin valurile văzduhului, iar Toma, păstorul satului, doinește din fluier, urmărindu-și turma răzleață. Toți flăcăii și fetele din satul lui vor merge astăzi gătiți la hram la Valea-Sacă, numai el — el singur va rămînea cu oile prin cîmpiile singuratice, vârsîndu-și amarul în fluier. Și Mărioara, aleasa inimii sale, va merge de bună samă, îmbrăcată cu cămașa cea nouă cu altițe, la care a lucrat biata tot postul Sintă-Măriei.

Rămurelele pomilor palizi se cutremură la adierea lină a vîntului de toamnă. Printre nuielele gardului de răchită se joacă razele zburdalnice ale soarelui. Norodul foiește pe hudițele satului. Toți merg la hram. Cete de flăcăi merg în pași cadențat, purtînd fiecare în pălărie cite o tufă de magheran. Duruitul surd al trăsurilor, în care se află bătrîni, mamele și fetele gătite cu capul gol, se pierde în zări depărtate. N'ai unde arunca un ac în drumul ce duce la Valea-Sacă, atîta norod curge la hram. Toți is veseli în această zi de sărbătoare, numai Toma ciobanul stă de strajă lângă oile răzlețe. Nu-și află mîngiere acuma nici în fluier, nici în sunetul tălăngilor, ce plutește lin prin undele văzduhului. Dragostea, ard'o focul de dragoste, îl face să-și lase oile în cîmpul pustiu și să se ducă și el la hram.

Prin marea albastră a cerului de toamnă piere un cîrd de cucoare, ce-și plîng în limba lor șoarta amară. Gilceava vrăbiilor din luncă se îngînă cu murmurul pîrăului sur, pe care plutesc a lene frunzele, căroro li-a curmat bruma firul vieții.

Din sat nu se mai aude vuiet de trăsuri; toate hudițele is deșerte. Din cînd în cînd se mai aude lătratul amorțit al unui cîne sau mugetul plîngător al unui vițeluș după mă-sa de la pascătoare.

Toma pășește cu pași răpezi pe hudițele pustii. Ajunge în dreptul casei sale părintești, dar nu intră înlăuntru, unde stă ascuns atîta năcaz și sărăcie. Aici, în această casă scundă, predomină numai

amarul izvorit din inima mine-sa, văduvă de trei ani de zile, și din pieptul fraged al copilașilor ei. De pe gardul de răchită plecat... rupt, ce începe această căscioară afumată, trîmbiță un cucos, par'că vra să-l cheme pe Toma înlăuntru.

Dar el nu intră, ci merge iute înainte, doar se va întîlni mai degrabă cu Mărioara. Nu se simte cum pășește: parcă zboară. Pe dinnaintea ochilor îi saltă lin chipul rumăn al Mărioarei. Cit de fericit va fi cînd va juca la hram hora cu dinsa!

Pe toloaca din marginea satului vede un cal priponit. Cit ai scăpăra dintr'un amnar, se avîntă pe dînsul și se pierde ca o nălucă pe miriștile gălbui spre Valea-Sacă. Fletele galbene de supt căciula lui brumărie filfiie în valurile aierului rece de toamnă, iar ochii cei albaștri ca adîncimea mărilor, de supt sprincenele stufoase lucesc ca două oșele. Mustăța-i în spic. În urma roibului sprinten se ridică rotocoale de colb. Din cînd în cînd sare cite un iepure de după un pop de strujeni și, spăriat, taie cîmpul spre luncă. Soarele înfocat își scaldă razele în undele Moldovei, care se desfășoară ca o pinză în adîncitura de lingă Valea-Sacă. Roțile morii dela Stoineasa nu mai aū odihnă, batră că-i sărbătoare. Apa verde se strecură lin prin lătocul de pe uluci și lovește răpede aripile roților, ce zguduie întreaga moară. Vîntul rece de toamnă urlă a pustiū prin zăplazul din preajma morii. Pe de-asupra ogrăzii morarului, se învîrtește un uliū în cercuri mari, iar găinile de supt zăplaz cōtcorozesc amarnic. Codrul de trestii de lingă apă se pleacă spre pămînt în foșnet lin la înfiorarea vîntului zburdalnic.

Toma dă drumul calului la marginea satului Valea-Sacă și se grăbește spre horă. Toate hudițile satului roiesc de hrămarî. Casele văruite frumos și încinse cu briie albastre pe de-asupra prispei se înalță și ele parcă, vesele. În toată ograda, vezi cite trei-patru trăsuri de-ale hrămarilor, cari se veselesc în casa împodobită cu ștergăruțe și lăicere de lină.

Toma ajunge la horă. Împrejur, numai brazî cu steaguri în trei colori. Tineretul plutește lin în valurile horei, iar strigăturile flăcăilor se pierd în depărtările surde. Mărioara încă joacă, da, încă cu Ion, fruntașul satului. Amîndoi rid și-și șoptesc la ureche unul altuia. Poate l-a lăsat pe Toma și s'a dat în dragoste cu Ion!..

Cum stă hora, se despărțesc zîmbindu-și dulce. Toma aleargă ca un fulger la Mărioara, o cuprinde blind de subsuori și-i spune dragostea ce-l arde, dezmierdîndu-i ochisorii negri de supt sprincenele împreunate și buzele rumene. Dar ea — ea nu mai zîmbește ca

altă dată, ci desprinde minile lui Toma de pe trupul ei fraged, se uită odată la dinsul pieziș, apoi merge în brațele lui Iou, în cealaltă parte a horei. Toma se uită blind după dînsa, dar, cînd o vede în brațele lui Ion, înghițește un nod de amar crîșnind din dinți, se întoarce în altă parte, și se duce. Inima-î zvicnește din ce în ce mai tare. Un puhoi de gînduri uricioase i-au năvălit de-odată în cap. Nu știe, merge pe pămînt ori zboară, căci toate i se învîrtesc înaintea ochilor palizi. Îl năbușesc lacrimile.

Culmile dealurilor se înroșesc de săgețile soarelui de asfințit. În depărtările nemărgenite răsar din cînd în cînd unghiuri de cucoare.

Peste liniștea văilor se lasă o boare fumurie. Freamătul de seară pornește peste lunca veștedă, de unde țipă cristelul răgușit. Soarele a dispărut după munții albaștri.

Drumul dintre Va'ea-Sacă și Dudăieni, unde stă zbîrlită căsuța, în care-și plînge mama lui Toma, soarta amară, e plin de hrămari ce vin spre casă cîntînd cu chef.

Pe bolta cerului siniliu se ivesc stelele una cîte una. Ici-colo pe la case apare cîte-o lumîinare. Cîinii, înspăimîntați de vuietul hrămarilor, latră amorțit.

Nu știu pe unde a mai îmblat bietul Toma, dar acum iată-l în hanul din mijlocul satului. Șede singur la un colț de masă cu o sticlă de rachiū înaintea. În han e strînsă multă lume și e zarzăt mare. Țiganul Bibu cîntă din lăută, pe cînd Clonț înfioară coardele cobzei c'o pană de gîscă. Cîntă briul. Toți joacă cuprinși de după cap, rid și se veselesc, numai Toma stă supărat uitîndu-se la lampa murdară atîrnată de grindă. Jidovul nu-și dă odihnă cîrînd băutura de după teighea. La fiecare oaspe nou venit își laudă băutura, clipind des din ochi și scărpinîndu-și barba roșă. Razele lampeii se strecoară afară prin ochiurile zoioase ale ferestelor. Te innădușă mirosul greu de băuturi și tutun.

Toma, amețit de băatură, se ridică din colțul mesei ude, iese din han și se pierde legănîndu-se prin valurile întunerecului rece de toamnă, îngînînd frînturile de cîntec :

Inimă de putregaiu,
N'am un cuțit să te taii. . .

Rabdă, inimă, și taci,
Că tu toate mi le faci. . .

SONET

Zădarnic te ridici, nădejde 'n cale;
 Nimic nu cer și nu mai vreau s'aștept:
 Din sufletu-mi tăcut și înțelept
 Gonesc ispita darurilor tale.

Căci nici-un dor nu mai tresaltă 'n piept,
 Nici mă cuprinde nențeleasa jale
 Din umbra tănuit'a serii palé...
 Ci drumul se desface lin și drept.

Dar gândul, luminos, precum o rază
 Străbate taina codrului adîncă,
 În spre trecut ușor se furișează.

Ereb tăcut, viaț' a amintirii,
 La umbra serii tale stăruii încă
 Dac'a tăcut în preajmă-mi glasul firii.

ADRIANA GHEORGHIU-BUZOIANU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VULTURUL

În nori plutiaî mai ieri, și-acum zăbrele
 Ți-ai rătezat a zborului putere:
 Zădarnic trupul tău se zbate, cere.
 Albastrul clar cu miile de stele.

Privirile-ți sînt mîndre, și 'n durere,
 Aruncî scînteî, dar tot cetesc în ele
 Un dor aprîns de vremile acele
 Cînd te 'nmălțai pe unde ochiul piere.

Depart, între brazî vezi munți 'n zare
 Și ochiul tău se pierde printre fiare
 În codri și prăpăstii fioroase.

Un gemăt surd îți scapă fără vrere
 Și 'n ochi îți trece-o rază de durere,
 Sărman pribeag din piscuri vișoroase!

LAZĂR ILIESCU.

VOICHIȚA RĂDULUI

— FRAGMENT —

(După Războieni).

ACTUL III (în sala de arme a cetății Sucevei).

SCENA II.

VOICHIȚA, SANDRIN, apoi, la urmă, DANIIL SIHASTRUL.

SANDRIN (intrînd, se răpîde la Voichița, pe care o cuprinde în brațe).

*Voichițo;... nu, Mario, cu mult mai mult îmi place
Să-ți zic Maria, nume aducător de pace.
Maria, da Maria, cum chem Sfînta Fecioară
În rugăciunea care-o îndrept în orice sară,
Luînd-o mărturie, la Dumnezeu puternic,
De fapta mea curată, de sufletu-mi cucernic.*

*Ți-aduci aminte vremea cînd, singurei în crîng,
Pierduți de ochii lumii — O Doamne, ce nătîng
Eram! — ți-am spus de-odată, așa făr' să mai preget,
Să-mi dai să cerc inelul, să văd de-mi vine 'n deget...
Și mi l-ai dat... cînd numai de sus din turn, din buciium,
Plăieșul cel de strajă vesti că-î țara 'n zbcium;
Și am plecat. — Inelul, vezi, mi-a purtat noroc...
Nu pot să-l scot, Voichițo, să-ți dau pe-al mieii în loc.*

(Luîndu-i mina, spre a-I pune inelul)

*Și-aicea, în cetatea străbunilor, Suceava,
Unde-Alexandru-Vodă, bătrînu 'n toată slava
Domni, făcînd de-apururi ca numele să-î crească,
Tu legi astăzi Moldova cu Țara-Românească!*

VOICHIȚA (destăcîndu-se din brațele lui, se așează pe un jilt, Sandrin se culcă la picioarele ei.)

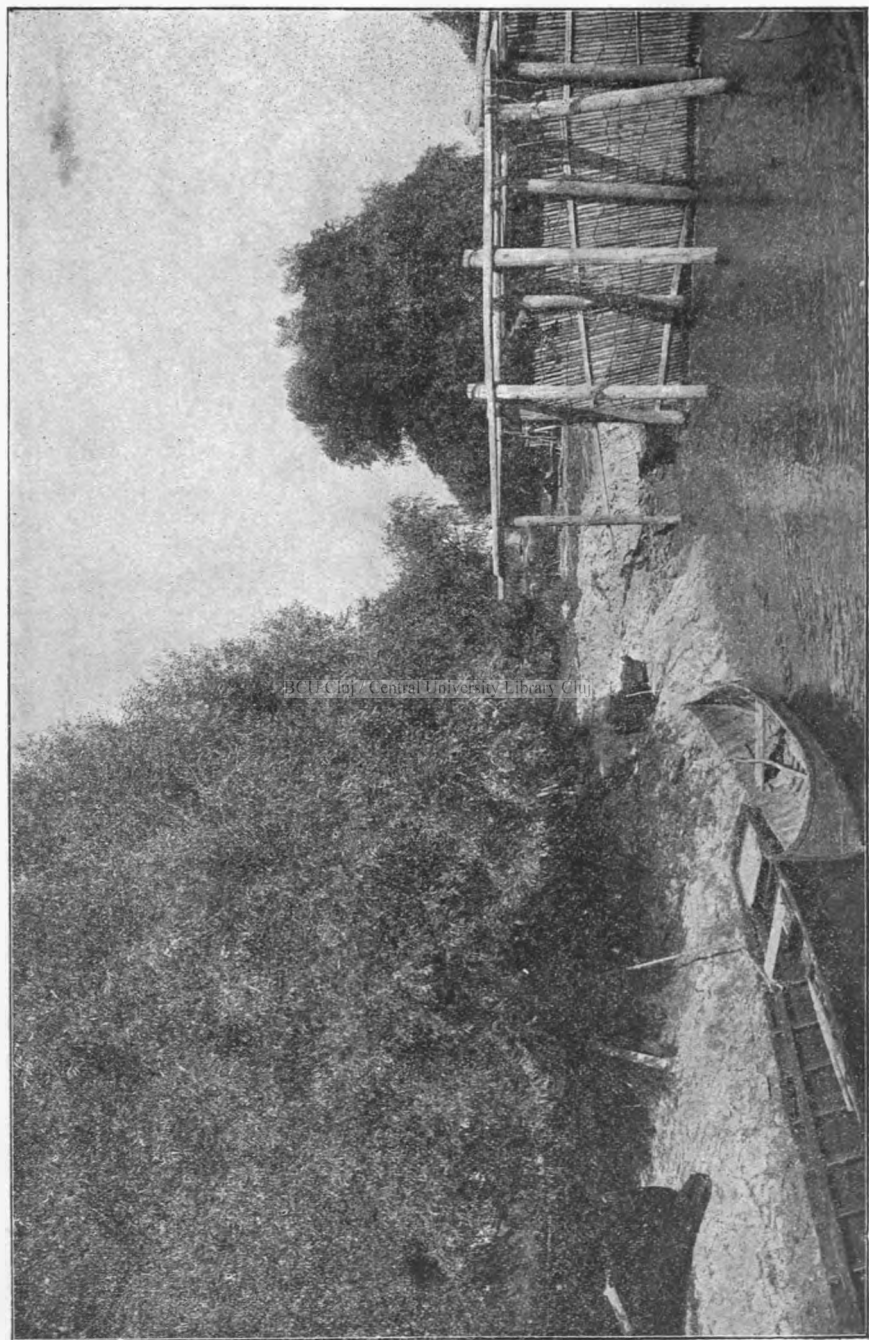
*Dragul mieii, biata Voichiță din tot sufletu-î a tă!
De mi-ar sta mie 'n putere să mă pot eu mărita
Cum mi-e vrerea..., numai Sandru n'ar putea să deie jalbă.*

(Schimbînd vorba.)

— *Ei dar pîn' atunceă spune-mi: ce-ai făcut la Valea-Albă?*

SANDRIN.

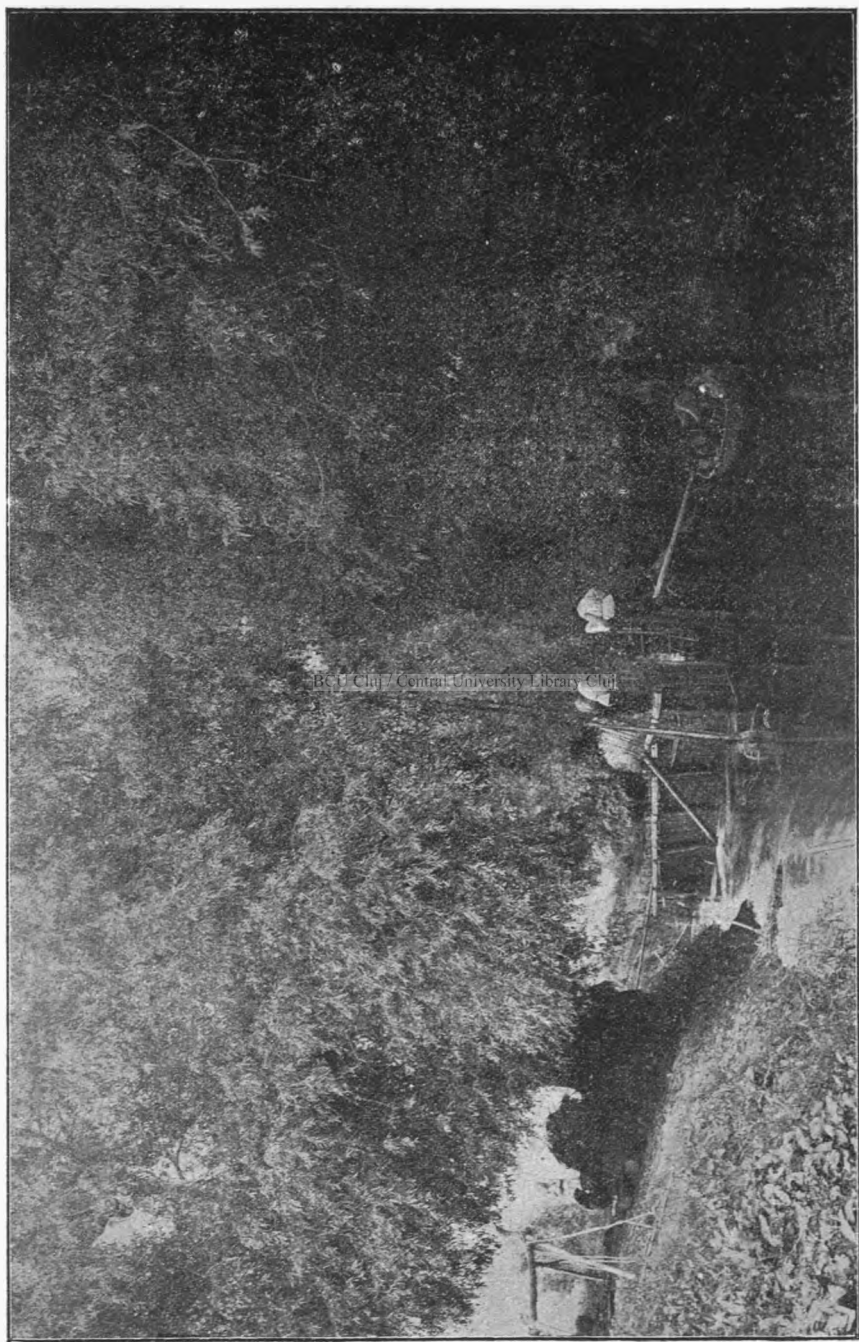
*Ni-am luat, noi fiecare, de la Dumnezeu osînda!
Sînt înfrîngerî cîte-odată mai frumoase ca izbînda...
Am văzut cosîndu-î moartea și străbun și copilandru:
Stanciu-alătura de Mirza și Sendrică și Moș Sandu*

DIN MARGINEA DUNĂRII: LA PÎNDĂ.

BCU Cluj Central University Library Cluj

DIN MARGENEA DUNĂRII: SOSIREA LUNTRII (după fotografii artistice de d-na Farago).

BCU Cluj / Centrul de Cercetari Cluj

Toți au stat în fața morții neclintii boierii, volnic,
 Șteful lui Isac, cu dînsul Birsul, pricepatul Stolnic,
 Huru Comisul, feciorii Hrincului, pe rînd Ivașcu,
 Bodea Vornicul, Spătarul Mihail și Buhtea, Pașcu
 Au căzut pînă la unul... Dajbog cel bătrîn și slab
 Cel din urmă lîngă mine; nu-l uit, bietul pîrcălab,
 Cînd a fost să-și deie duhul, mi-a cerut mie iertare
 C'a putut cumva cu vorba să-ți aducă supărare...
 Iar de-asupra tuturor ca Arhanghelul, în frunte

VOICHIȚA (tăindu-i vorba).

Vodă ?

SANDRIN.

Vodă, peste trupuri de pîgîni făcîndu-și punte,
 Fulgera în dreapta 'n stînga de nădejde cu-a lui pală,
 Doar un rînd cădea, și alte rînduri, supt țopiri de smoală,
 Năvăliau mai viforoase la strigările de surle;
 Ca'n păduri sălbătăciunea, fiarele 'ncepeau să urle,
 Iadul clocotia în juru-mi, și, cuprinși de-acea vultoare,
 Noi, cîțiva, și Vodă Ștefan cum de-mai scăpat-am oare
 ...Nu știu !... Dar în fața morții mi se furișă 'n ureche
 Glasul tău.... glasul tău dulce ca dintr'o poveste veche.
 — El, mi-a fost de călăuză, m'a ferit la Valea-Albă,
 Așteptînd să-mi dai răsplata brațelor la gitu-mi salbă.

.....
 Și-am scăpat eu singur teafăr, cum mă vezi — n'am nici-o rană.

Vai Voichișo, ce stai astfel ca un arhiereu în strană !

Adu minile la mine. Numai una ? Amîndouă.

— Ce ai tu pe suflet, dragă, de-ți sînt ochii plini de rouă ?

(Voichița, care i-a dat minile cu gîndul aiurea, tresare ca deșteptată din vis).

VOICHIȚA.

Sandrule, mă doare 'n suflet și mi-e milă să ți-o spun.

— Uite-mi vîjje tot capul... numai pot... dar tu ești bun

și 'nțelegi... ce-s eu de vină, voia mamei dacă este

Să mă deie după... altul ?

SANDRIN (încercător).

N'avea grijă, trecem peste

Voia ei. Atîta lucru pot și eu pe lumea asta :

Doară tată-mi este Vodă. Pot s'alég și eu nevastă.

VOICHIȚA (mat mult îngînînd).

*Dară... dacă Vodă însuși zice nu... Că-ți este tată
Și ți-e Domn?!*

SANDRIN.

*Cum o să zică, cînd o ști ce fel de fată
Am pus gîndul să-î fac noră, vrednică de-un Împărat!*

VOICHIȚA.

*Ce nevinovat la suflet ești... copil adevărat.
Cum, nu vezi tu cine poate, mai presus ca tine mult,
Să mă ieie și de-a sila... (Văzînd căm îi izvorise lacrimile).
Sandrule, ce faci?*

SANDRIN (innecîndu-și plînsul).

Ascult!

VOICHIȚA (vrînd să-l impace).

*Un voinic să plîngă, Doamne! Ce rușine, Ce rușine!
Vin' să-ți șterg ochii de lacrimi. Vino; nu vii lîngă mine?!*

SANDRIN (izbucînd), Cluj

*Cum se făcu lumină c'o vorbă; neagra noapte
Din sufletul mieii toată s'a risipit... cu șoapte
M'ai adormit în vremuri, m'ai împlînzit cu ochii
Și mi-aî robit auzul foșnirilor de rochii.
Și pentru cine oare topitu-m'am de-alean...
Ah, piei din fața-mi, șerpe înveninat, viclean!*

VOICHIȚA (încă rugătoare).

*Sandrule, nu-s eî de vină: dac'ai ști totului tot...
Ah, ți-ar fi mai mare mila...*

SANDRIN.

*Taci, îți zic. Mă mir că pot
Să mă stăpînesc, pe dată să nu pun să te alunge,
Asmușînd asupra-ți cîni. Roabă ticăloas'*

VOICHIȚA (revoltată).

Ajunge!

*Căci pe cîtă vreme ruga, cît și-a plînsului furtună,
Mă temeam să'nduioșeze inima-mi de-apururi bună,
N'o să rabd măcar o clipă vorbele ocăritoare
Ce-mi azvîrlî... Roabă! Cuvîntul, nu-î cuvîntul ce mă doare,*

*Dar mă doare până'n suflet c'ai crezut, o clipă, poate,
Că mă 'nnalți tu pân' la tine. Toate le-ași ierta eă, toate:
Asta n'o iert nici-odată. Și, de sînt la voi azi roabă,
Mai' presus e neamul nostru...*

SANDRIN.

O ce falnică podoabă!

*Ce neam mare, care-și paște zi cu zi hain stăpîna
Doar s'o vadă mai' degrabă învelită cu țărînă.
— Urmărești frunză cu frunză, așteptînd cu nerăbdare
Toamna, toamna nemiloasă sufletelor călătoare.
— Dar să știi tu, ucigașo, toate-o să le 'ntorc' în daun'
Și-o să treacă vreme multă până să te 'nnalți în Scaun.*

VOICHIȚA.

*Văd că m'ai crezut că numai viclenind pentru Domnie
Ascultam vorbele tale — dar puteam de-atunci de-o mie
De ori Doamnă să fiu astăzi. Înțelesu-m'ai : de toamnă
N'aș avea s'aștept; acuma să vreaă numai, și sînt Doamnă.
O... și-atunci de loc cu mine n'ai putea să te măsoari!
Ce ești tu la urma urmei, tu?... un biet copil din flori!*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SANDRIN.

*Ah, varsă-ți tot veninul asupra-mă, toată ciuda
Din sufletul în care adăpostești pe Iuda,
Și peste rana care mi-o faci, mai' toarnă foc,
Și toarnă-mă și otravă, să pot muri pe loc...
Te-ai înfrățit cu iadul acum în veci de veci...
Așa-i, nu zici o vorbă, te uiți cu ochii reci...
Ce vrei să știi de suflet, la trup cînd ești fecioară!
Dar trupul tău l-oii face, și trupul, de ocară...
Să știe toți, și Vodă cel înțelept și mare,
Că moartea mea, în Scaun, e singura în stare
Să-ți facă loc alături... E cel din urmă ceas
Al fecioriei tale... și ce ți-a mai rămas.
Te voiu supune-aicea în ochii tuturorora,
Și voiu striga plăieșii...*

DANIIL SIHAȘTRUL (atras de zgomot).

(Ridicînd minile la cer:) *Sodoma și Gomora!*

GEORGE G. ORLEANU.

POPA, BOIERUL ȘI VECHILUL.

— SNOAVĂ —

A fost odată într'un sat un om chiabur și cu greutate la cuvint printre ceilalți săteni, — că avea în cîmp douăzeci, treizeci de fălci pentru sămănătură, avea și pămînt de pășune în de-avaița cu ceilalți gospodari; pe lingă asta, o vie în podgoriile satului și toată gospodăria cîmpului și a casei: mă rog, numai să zică: «Dă-mi, Doamne, zile să trăiesc de-acu!».

Mai ales că îi ținea tovărășie pe viață o femeie frumoasă și vioasă ca ciripitul păsărelelor, și, acolo unde e femeia frumoasă, se zice că soarele stă de-a pururi în fața casei aceleia, de gonește uritul și voia cea rea din cuprinsul ei.

Așa că duceau amîndoi o viață nefrămîntată de griji, nu se gîndiau nici de cum ce au a face pe ziua de mîine, ca să-și tîrască zilele până poimîine.

Dar se întîmplă adese ori că sare vre-un șurub de la roata norocului nostru, și atunci, sau stă pe loc, ori se învîrtește dea'ndoașele, că ne trezim de-odată din marea mulțămire, din viața cea veselă și zimbitoare, într'o cumplită furtună care ni aduce fără veste amărăciune și gînduri negre.

Tot asemenea se întîmplă și cu gospodarul despre care am vorbit, că, din starea cea înfloritoare, rîvnită de toți, de-odată se văzu la sapă de lemn, că nu-i mai rămăsese din averea lui agonisită în sudoarea frunții decît patruzeci prăjini de loc în cîmp și o păreche de boi.

Îl lovise pe Romîn, pe semne, vre-un an de cumplită secetă, sau se alegase de capul lui vre-un cămătar nelegiuit, ori poate că așa i-a fost scris să scăpăteze de la o vreme, că noi nu putem ști pricina sărăciei sale, dar atît că, din răzeș fruntaș cum se găsia, ajunsese om nevoiaș, și de rușine nici nu se mai ducea, cu ceilalți săteni, să mai stea de vorbă cu oamenii la crîsmă, ci veșnic își petrecea vremea în casă blestemîndu-și soarta.

Într'o sară, după ce ospătară și ei acolo, ce se întîmplă să fie, nevasta, dacă strînse blidele și dădu cu mătura pe jos, se așeză lingă bărbatu-său afară pe prispă, și zise:

— Doamne, bărbate, ce zile am mai ajuns și noi, că n'avem ce pune în strachină cînd sosește prînzul mesei; iar, dacă ai lua o miță de coadă s'o învîrtești prin casă, n'are, zău, de ce se agăța... Și ia numai te uită prin ograda asta, că nu-ți poți opri ochii pe nimica!

— Aşa-i, femeie, dar eu ştiu că n'am băut paralele, nici nu le-am cheltuit cu mindrele! făcu Romînul amarit.

— Vai de mine, omule, nici eu n'am spus asta, ci am vorbit şi eu aşa, că mă doare inima de ce am fost odată şi cum ne-a blestemat Cel-de-şus să ajungem! răspunse femeia oftînd.

Da' nevasta Romînului aceleia era o puiculeană de muiere straşnic de frumoasă şi cu lipiciu; avea, mă rog, vino încoace, de parcă îţi făcea cu mîna. Nici el nu era om urît, şi să fi avut patruzeci şi cinci de ani; dar ea era de-o asemenea mindreţă, cit îţi era cu neputinţă ca, văzînd-o pe drum, să nu întorci capul spre a te uita după dînsa. Că, sau întreceau, sau nu-i ajungeau cîţiva ani ca să îplinească patruzeci: astfel ea era la vrîsta aceia cînd femeia e în toată puterea frumuseţii sale.

Ea, dacă mai tăcu puţin, se uită cu coada ochiului la bărbatu-său şi zise:

— Omule, hăi, am visat astă noapte un vis: se făcea parcă vremea cea de bielşug în care am trăit, şi, cînd mă treziiu, îmi dădură lacrimile în ochi, gîndindu-mă la starea cea ticăloasă în care ne bălăbănim. Dar am mai visat că, ce făcusem, ce dresesem, ni agonisiseam la loc avutul, ba încă şi cîma mult.

— Cum să-l mai agoniseşti, măi femeie? Nu ştii tu că la omul sărac nici boii nu trag; apoi averea se îngrămădeşte tot la cel care are, iar nu acolo unde bate vîntul sărăciei. Ehei, a intrat pe gura lupului; ne-am şters pe bot de ea!

— Tacî, bărbate, nu te prinde aşa degrabă, că eu şi-o întorc îndărăt, numai să faci ce te-oiu învăţa eu! zise femeia răpede.

— Dă, eu fac, numai să-mi steie în putinţă! răspunse bărbatul.

Şi nevasta începu:

— Să te duci să vinzi pămîntul din ţarină, apoi să vinzi şi boii; cu o parte din banii ce-î vei lua, să umpli polobocul din tindă cu păcură până la jumătate, iar cu cei rămaşi să te duci la tîrg şi să-mi cumperi mie asemenea straie, că nici cocoana boierului să nu se poată pune la întrecere din haine cu mine. Să te duci la cel mai mare negustor, şi să-mi alegi o rochie de mătăsă scumpă, un bariz galben, tot de mătăsă, şi ciuboţele cu nasturi de argint!

Romînul o lăsă să vorbească până la sfîrşit, pe urmă se uită lung la dînsa, şi zise:

— Bine, măi femeie, nu te mulţameşti că, de bine, de rău, avem cu ce ne-amăgi de azi pe mine: acum ai vrea să ajungem pe la casele oamenilor?

Femeia însă, se ţinu de capul lui vre-o săptămînă, că în cele din

urmă el se hotărî a-î face cheful și vîndu pămîntul, asemenea și boii. unui vecin.

Cumpără cu o parte din parale păcură, de umplu polobocul, cum era așezat în picioare, până aproape de vrană; apoi se duse la oraș de tîrgui și neveste-seî haine cum nu se mai porvenise prin satul lor, așa erau de mindre, și acum aștepta să vadă ce are de gînd să facă soția lui cu toate acestea.

Cînd să vină sfînta Duminecă, nevastă-sa se găti cum știa ea mai frumos, apoi se duse la biserică, și nu se opri mai în fund, unde staū femeile, ci ieși în țîmbră, tocmai lingă altar, printre bărbați. Toată lumea se uita la ea ca la altă ceva; unii nici nu o mai cunoșteau, alții se miraū de îndrăzneala ei în sărăcia în care se găsiaū.

Iaca se întimplase în Dumineca aceia că venise la biserică și boierul din sat cu vechilul său. Adecă vorba vine de boier, că boierul adevărat dădea prin sat din Paște 'n Crăciun, iar în locul său lăsase un negustor ce-î ținea moșia în arendă; așa că oamenii, vrînd nevînd, trebuiaū să-î zică și acestuia «cocoane». Pe vechilul de asemenea îl făcea un vâtaf boieresc din alte vremuri.

Astfel nevasta noastră se mîndria ca o păuniță, cu straiete-î bogate de mătasă, cu o salbă sclipitoare de bani de aur la git, iar, pe deasupra, cu frumuseța ei fără păreche care i-o dăruise Dumnezeu: cu acestea se mîndria, în chiar casa Domnului. Boierul, după ce se uită cu de-amănuntul la dînsa, păcătui cu gîndul în Sfîntul Lăcaș, și chiar popa, cu sîntele odăjdii pe dînsul, nu se lăsă mai pe jos, — așa de puternică ce este ispita asta femeiască!

Vechilul, de asemenea, nu putea să aibă astîmpăr, că, ba se ducea să îndrepte mucul luminării de la Maica Domnului, ba mai povățuia pe dascăl într'ale slujbi, și cu ochii veșnic la nevastă.

Da' popa, săracul, se pierduse cu desăvîrșire! Mai cetia două-trei slove, mai se uita pe supt sprincene, și, pe fieștece clipă, se ducea cu cădelnița spre locul unde stătea dînsa, chipurile ca să atămieze.

Acu, popa își zise: «Cum dracul să-î șoptesc eu? Cînd a veni să-î dau anafură, de s'a pleca să-mi sărute mîna, atunci îi spuiū să mă primească o sară la dînsa!»

De asemenea boierul își făcea și el socotelî în cap:

«Cînd o fi la ieșire, am să staū lingă ușa bisericii, să-î pot vorbi. Dacă m'or întreba oamenii, că dē ce staū acolo, oiū zice și eu că aștept pe popă, pentru că am o socoteală veche de pus la cale!»

Da' nici vechilul nu hrănia alte gînduri. El se chibzui să aștepte lingă clopotniță, la poartă, și, ca să nu-l poată bănuî nimeni, a zice că așteaptă pe boier, să vadă: pune la secere mîne, aū ba?

În sfârșit, popa îi da zor cu slujba, că o sfârși înaintea de vreme, iar, cînd începu să vină lumea la năfură, de ajunsese cu rîndul la nevastă, se făcu a o întreba alte-cele, și zise :

— Nu știu, fiiculițo, n'am băgat eu de samă, orî nu știu cum să măi zic, da' așa de frumoasă precum ești acuma, încă nu te-am măi văzut !

— Lasă, părinte — făcu nevasta —, că sint și eu ca toate celelalte : ia o femeie, și altă nimic !

— Ba nu așa, fiiculițo, că sint femeî între femeî. Dumnezeu a făcut stelele : unele măi luminoase, unele măi posomorite ; tot așa și neamul femeiesc. Mie îmi place să dau omului ce este al omului !

— De, părinte, dacă zici Sfinția Ta, o fi și așa !

După ce-î măi năuci capul nevestei tot cu asemenea broazbe, popa se uită țintă în ochii ei, și zise :

— Dar ia vezi, n'aș putea veni desară, să-ți țin o leacă de urît ?

— Nu știu cum aș grăi, să nu greșesc, părințele, dar vai de traiul meû cu hapsînul cel de bărbat... Nici nu-mî aduce cele trebuitoare în casă, că mă osîndesc de nu măi văd zi bună în ochi !

— Lasă, nu măi duce nici-o grijă, că ieau asupra mea toate acestea ! făcu popa răpede.

— Ei, dar, atunci... Dar nu cumva să te găsească vre-un vecin ; vezi de potrivește cînd o începe a amurgi, dar păzește-te, mă rog !

După aceia nevasta luă năfura, și plecă. Cînd să iasă din biserică, o întîmpină boierul și începu să-î înșire la vrute și nevrute ; pe urmă, făgăduieli de tot soiul, după cum se obișnuiește la asemenea treburî.

Nevasta măi roși ea, măi făcu nazurî, dar în urmă se învoi a-l primi și pe boier tot în sara aceia, da' să vină pe la aprinsul lumînărilor. Pe urmă, își căută de drum.

Dar, cînd să iasă pe poartă din curtea bisericeî, se lovi piept în piept cu vechilul, care o întrebă :

— Da' acasă-î bărbatu-tău, fa Rusandă ?

— I-acasă, da ce ai vre-o treabă cu dînsul ?

— Cu dînsul am, nu am, dar, dacă ai vrea tu, aș avea cu tine ! făcu vechilul, rizînd pe supt mustață.

— Dar de cînd, mă rog, îți place a-avea treburî cu mine ; și s'or fi aprins călciiele ? zise nevasta, uitîndu-se cu semeție la dînsul.

— Păi să crezi că mi s'or fi aprins ; dar nu-î vina mea, ci a celuiia care te-a făcut atît de frumoasă !

(Va urmă.)

VIRGIL CARAIVAN.

ÎNVĂȚĂTORUL NOSTRU

II.

...«Un Împărat a fost de mult, odată,
 «Și-a stăpînit prin locurile-aceste,
 «Și de la El purcede neamul nostru...
 Așa 'ncepea frumoasa ta poveste,
 Noi ascultam răpiși de frumusețea
 Și duioșia povestirii tale
 Și ochii ni se 'nrourău de lacrimi,
 Și inima ni se muia de jale....

Iar, cînd plecai din școala mohorîtă,
 Simțiam un gol în suflet că se face,
 Căci te iubiam, bătrîne cărturar,
 Acei ce-atîtea rînduri nu-ți dam pace.
 O, ce durere am simțit cu toții,
 Cînd într'o zi de toamnă întristată,
 Te-ai dus pe lîngă noi... Nepăsător,
 Tu nu ni-ai mai glumit ca altă dată!

Și-am plîns amar cînd preotul Costache
 Cînta prohodul tău de îngropare,
 Și ochii noștri plînși te-ai petrecut
 La casa ta de veșnic'alinare....
 Erai mai slab, căci te slăbise boala:
 Pe fațaveai atîl'amărăciune!..
 Iar gura ta zîmbia ca și-altă dată,
 Cînd ni spuneați povești, în vremuri bune....

G. SĂPUNARU.

CRONICA

I. Cărți.

În broșura «Nach Adamclissi» (aparte din «Katholische Kirchen-Zeitung»), arhiepiscopul catolic din București, pâr. R. Netzhammer, dă o interesantă descriere de călătorie la vestitul trofeu dobrogean și la cetatea de lîngă dînsul. Cine știe să cetească printre rînduri — une ori rîndul însuși ajunge — va afla că d. Tocilescu, care «conduce» săpăturile și scrie asupra lor, a poftit oaspeți pe cari nu i-a așteptat, că a fost numai în treacăt la locul săpăturilor, că acolo munca e făcută de

străini, cari dispar din operele d-lui Tocilescu, și anume de dd. Fackler, dr. von Cube și Harrer, că aceștia nu sînt de loc mulțămîți cu anonimatul lor, că «museul» așezat în moscheia satului Adam-Clisi e o rușine, că soldații ce lucrează se plîng de foame și că felul cum a fost tratat monumentul e un adevărat «vandalism».

Aud că, într'o ultimă ședință a Academiei, d. Tocilescu a cetit din această broșură rînduri care să-l îndreptățescă față de criticile zilnice pe care i le aduce toată lumea. Nu prea înțelegem ce a putut găsi în ajutorul său.

* D. I. Lăpădatu tipărește «Studii practice de bancă», mai mult pentru oamenii ce au cunoștinți în această ramură.

* A apărut și în broșură studiul d-lui V. Pirvan asupra Daciei Traiane.

* Primum de la d. profesor I. Sbiera din Cernăuți o întinsă lucrare în care se vorbește despre o sumă de lucruri privitoare la Romîni și la alte popoare. Ea e intitulată «Contribuiri pentru o istorie a Romînilor».

* E foarte bună propunerea, pe care o face, în broșura «Educația în școlile secundare», profesorul Gh. Beiu-Paladi, de a se numi inspectorii școlilor secundare «din o listă de trei, aleși de congresele didactice pe specialități».

* Primum de la d. Teohari Antonescu un studiu amănunțit intitulat *Cetatea Sarmizegetusa reconstituită*. D. Antonescu a reconstituit, în adevăr, pentru Expoziție vechea cetate dacică. Lucrarea cuprinde discuții cu predecesorii d-sale în studiul Sarmisegetuzei, Petersen și Cichorius. Cartea are și multe planuri, precum și trei planșe foarte frumos executate.

* În broșura d-lui general P. V. Năsturel, «Neamul boierilor Pârșcoveni», se vor afla pe lîngă multe și prețioase lămuriri genealogice relative la un neam însemnat în veacul al XVIII-lea, până într'atîta că era să dea țerii un Domn, și o sumă de acte, dintre care unele deosebit de folositoare. Astfel, aflăm că Radu Șerban a pus mîna pe Scaunul său prin Cernica Știrbei biv Vel Vornic și prin Oancea Logofăt, că și în Țara-Românească de la începutul veacului al XVII-lea orice datorie către Domn nu era mărgerită la o singură Domnie, ci era privită ca datorie de Stat, că întaiul Cantacuzino apare la noi supt numele de «jupîn Cantacuzin», fără nume de botez. La sfîrșit, note despre coboritorii lui Drăghici Cantacuzino, pînă astăzi.

* «Istoria limbii romine și literatura românească veche» de P. V. Haneș ar fi bună pentru un dascăl bătrîn; orice tînăr inteligent și nepărtenitor ar fi putut-o face însă cu mult mai bună.

* Marele volum de 260 de pp. în 4° pe care d. Aurel N. Ghinea îl închină administrației vasluiene în ultimele decenii: «40 [de] ani de administrare a județului, Vasluiu» e, înainte de toate, un minunat repertoriu statistic. Partea *scrisă* e foarte mică. Încheierile generale ce se pot trage sînt dintre acelea ce erau de așteptat: 36 de prefecti în 40 de ani, comune ruinăte, drumuri rele; în ultimii ani, 29 de bănci rurale, oarecare avînt al culturii (24 de localuri de școli nouă). Se vor afla și cîteva date despre vechea școală de 'nnaintea anului 1870.

O constatare ce pune pe gînduri e aceea că față de 88.000 de locuitori din 1859 județul n'are azi nici 110.000. Pe cînd în orașul Vasluiu Evreii se vor fi împătrit. Păcat că nu e nici-o tablă a cuprinsului.

* De frica recensiei nu ni se trimet unele cărți? Vom ști să le găsim și pe acelea.

II. Reviste.

* N-1 9 din «Convorbiri literare» se deschide cu o schiță de d. I. A. Basarabescu și urmează cu romanul d-lui Duiliu Zamfirescu. Articole științifice de dd. Murgoci și G. G. Antonescu (filosofie). Se mintuie studiul d-lui Drouhet despre Leconte de Lisle și frumosul articol, plin de învățătură, al d-lui V. Pirvan despre provincia Dacia.

* În n-1 10 al «Junimii literare» o caldă poezie a d-lui Rotariu-Rotică din Cimpulung, note despre d. I. Gorun de tânărul profesor Liviu Marian, câteva însemnări din cărți vechi și urmarea conferinței d-rei Aspasia Luția (conferința cuprinde puncte de vedere juste despre Coșbuc și Goga, dar e prea sfărîmată în bucăți la publicare).

* În «Albina» (București), n-1 1 din anul al X-lea, d. M. Sadoveanu zugrăvește foarte duios halul de astăzi al casei lui Creangă. E acumă într'o mahală din Tîrgul Neamț, și mobila nouă se răsfață în vechile încăperi, care e vorba să se prefacă și ele; seninătatea și veselia s'au dus din casa de la Humulești.

* N-1 3 din al doilea an al «Revistei învățămîntului» începe cu un articol al d-lui Haret, care e ca un strigăt de deznădejde față de ticăloasele împrejurări de astăzi ale vieții noastre morale. În «Glose pedagogice» d. Bogdan-Duică glumește pe socoteala entuziasmului pentru militarism ce a cuprins pe d. A. D. Xenopol. Se dă și o frîntură dintr'un discurs al d-lui Mehedinți. În anexă se tipăresc patru cuvîntări «de la congresul didactic»: ale d-lor D. A. Teodoru, Bogdan-Duică, Bănescu și Beiu-Paladi.

* *Viața românească*, n-o 7, dă o spirituală schiță de Al. Brătescu-Voiinești și începutul unei lungi năvele, care oglindește lupta din sufletul unui sărac preot de sat din Ardeal, de d. I. Agîrbiceanu. Partea d'întăiu cuprinde câteva din cele mai curate tablouri de viață familiară din întreaga noastră literatură. După un călduros prolog, d. Bogdan-Duică începe publicarea scrisorilor — cam șterse și reci — ale lui Gr. Alexandrescu către Ioan Ghica. Într'un articol despre situația din Bucovina, d. Aurel Onciul reeditează vechile sale rătăcirii privitoare la întinderea și vechimea rutenismului în țara sa. Dările de samă istorice sînt slabe. În polemice nu se păstrează totdeauna marginile în care ele pot fi instructive.

III. Ziare.

În «Foaia diecesană» «din Caransebeș un tânăr, d. Ilie Minea, începe un studiu, și documentat și bine scris, despre episcopia de Caransebeș-Vîrșeț. * «Foaia interesantă (Orăștie) dă, în n-1 45, două vederi, luate de d. Silviu Ștefănescu din Cugir, ale înfățișării corului oraștian în Arenele Romane.

* În Familia (Oradea-Mare), n-1 34, o frumoasă poezie de Al. A. Naum. * «Romînul de la Pînd» a fusionat cu «Revista Macedoniei».

* «Vocea Tutovei» începe un studiu al d-lui M. Răducanu despre materialul folcloric cules de Eminescu și despre folosul lui general, ca și despre acela pe care l-a tras poetul însuși.

* «Adevărul» face și critică literară.

Un articol critic cuprinde și această mostră de românește:

«Adevărurile se răsfrîng ciudat în creerile altora».

... Ceilalți oameni au creieri.